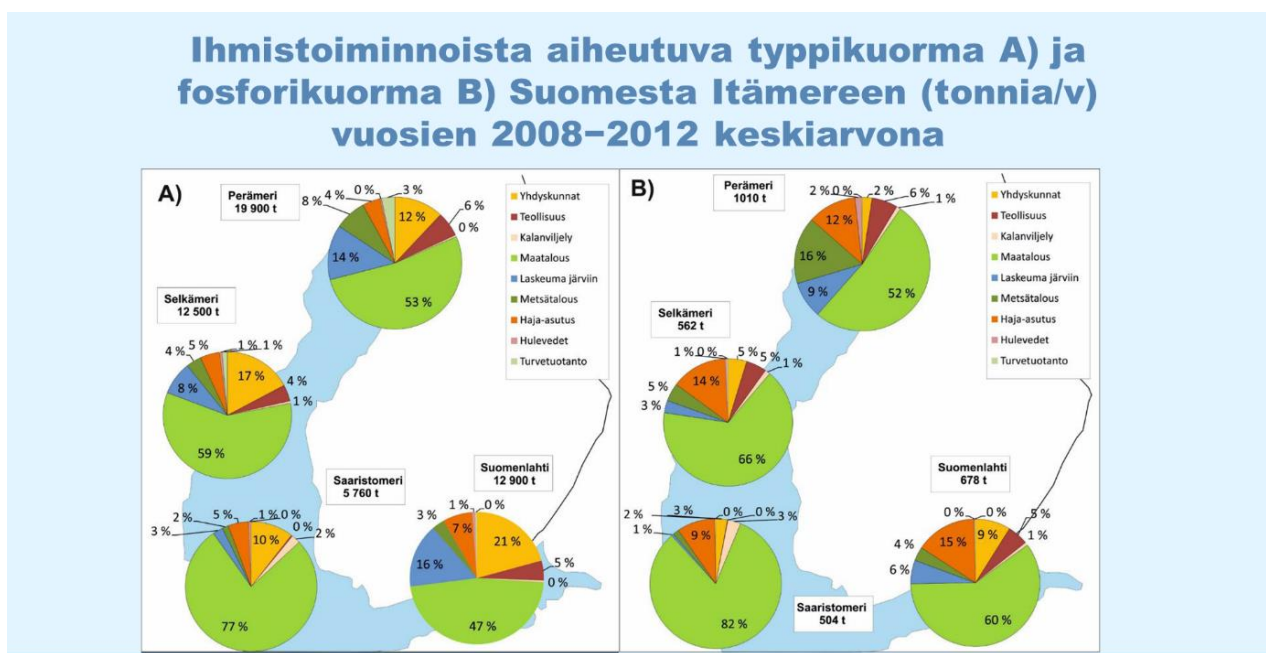

TAUSTATIETOA SATAKUNNAN LANTAKIERRÄTYSPILOTISTA (Tiedote 19.3.2020)

Satakunnan lantakierrätyspilotin tavoitteena kokeilla toimintamalleja, joiden avulla Suomessa voidaan parantaa maatalouden ravinnetasapainoa

Maatalous on Itämeren suurin ravinnekuormittaja sekä fosforin että typen suhteen. Maatalouden suhteellinen osuus kuormituksesta on kasvanut, koska pelloilta tulevan hajakuormituksen vähentäminen on ollut haasteellista, mutta samalla kaupunkien ja teollisuuden pistekuormitusta on saatu merkittävästi vähennettyä.

Lounais-Suomen maatalous on Itämeren suojelukomission HELCOMin ns. Hot Spot -listalla, koska peltojen ravinnevalumat alueelta ovat suuria. Suuret valumat johtuvat peltomaan korkeista fosforipitoisuuksista, jotka on aiheuttanut menneisyydessä tapahtunut ylläannoitus ja joita nyt ylläpitää muun muassa eläintuotannon maantieteellinen keskittyminen Lounais- ja Länsi-Suomeen (ks kuva alla).

Lähde: Antti Räike/SYKE

Kuva 1. Ihmistoiminnoista aiheutuva typpi- ja fosforikuorma Suomesta Itämereen.

Mineraalilannoitteiden laajamittainen käyttöönnotto toisen maailmansodan jälkeen on eriyttänyt globaalisti kasvien ja eläinten tuotannon ja johtanut kaikkialla maapallolla alueellisen ravinnetasapainon ongelmiin. Nyt monilla alueilla, joille eläintuotanto on keskittynyt voimakkaasti, ei ole riittävää peltopinta-alaa, jotta eläinten lanta voitaisiin hyödyntää kestävästi. Kasvien tarpeeseen nähden liian suuret lannoitusmäärät johtavat peltojen ravinnepitoisuuksien kasvuun ja vesistövalumiin. Toisaalta kasvinviljelyalueilla pitkään ainoastaan mineraalilannoitteella lannoitetut pellot kärsivät orgaanisen aineksen vähyydestä ja maan kasvukunnon heikkenemisestä, jota lannalla lannoittaminen parantaisi.

Satakunnan alueella, jossa lantakierrätyspilottia lähdetään toteuttamaan, peltojen fosforipitoisuudet ovat manner-Suomen korkeimpia, kun taas Pirkanmaalla, jonne lanta ainakin ensimmäisenä vuonna kuljetetaan, ne ovat Suomen alhaisimpia. Satakunnan peltojen korkeita fosforilukuja ylläpitää mittava eläintuotanto, ja alueella syntyy vuosittain 27 % enemmän lantafosforia kuin viljelykasvit tarvitsevat. Pirkanmaalla syntyy vuodessa selvästi kasvien tarvetta vähemmän lantafosforia eli se on alijäämäinen alue lantafosforin suhteen. Siksi on järkevää siirtää ravinteita näiden kahden alueen välillä.

Satakunnan lantakierrätyspilotissa siirretään kolmen vuoden aikana lantafosforia Satakunnasta Huittisten alueelta ravinnealijäämäisille kasvinviljelyalueille yhteensä 7500 kg. Lanta siirretään suuren fosforipitoisuuden lohkoilta alhaisen fosforipitoisuuden (välttävä ja huonommat luokat) peltolohkoille. Vesienpuhdistusvaikutus syntyy siitä, että alhaisemmilla lannoitusmäärillä Huittisten alueella peltojen ravinnevalumat Kokemäenjokeen ja sitä kautta Selkämereen pienenevät. Peltoihin sijoitetun lantamäärän vähentäminen vaikuttaa etenkin vesistöjen kannalta haitallisimman aineen eli liuenneen fosforin määriä vähentävästi. Lisäksi kasvinviljelytilan päässä voidaan merkittävästi parantaa maan kasvukuntoa ja lisätä hiilen määrä pelloissa korvaamalla mineraalilannoite orgaanisella lannoitteella.

Peltoihin varastoitunut fosfori vapautuu hitaasti 20-30 vuoden aikana, joten ensimmäisinä vuosina pienemmän lannoitusmäärän hyödyistä toteutuu vasta osa. Lantafosforin tasapainottamisen myönteisen ympäristövaikutusten täysimääräinen toteutuminen on siten hidaskäynnissä, joka on kuitenkin tärkeää käynnistää, jotta päästään pysyvästi alhaisemmalle maatalouden kuormitustasolle eikä olla pelkästään kipsikäsittelyn kaltaisten ”ensiaputoimien” varassa.

Suomen ympäristökeskuksen Kiertovesi-hankkeen mukaan peltojen fosforiluvun alentaminen lannan alueellista jakautumista tasapainottamalla vähentäisi pitkällä aikavälillä 320 tonnia vesistöihin päätyvää vuotuista fosforikuormitusta. Satakunnan lantakierrätyspilotin tavoitteena onkin paikallisten ympäristöhyötyjen lisäksi tuottaa tietoa ja toimintamalleja, joiden avulla Suomessa voitaisiin alkaa laajamittaisesti toteuttaa ravinnetasapainoa parantavia toimia.

Lisätiedot:

Marjukka Porvari

Puhdas Itämeri -hankkeiden johtaja, John Nurmisen Säätiö

puh. +358 (0)41 549 1535

marjukka.porvari@jnfoundation.fi